

Hushållens ekonomi (HEK)

2003

HE0103

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Hushållens ekonomi

A.2 Statistikområde

Inkomster och inkomstfördelning

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistikprodukten i sin helhet ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)

Kontaktperson: Agneta Sandqvist

Telefon: 019-176027

Telefax: 019-176922

E-post: agneta.sandqvist@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)

Kontaktperson: Agneta Sandqvist

Telefon: 019-176027

Telefax: 019-176922

E-post: agneta.sandqvist@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

HEK berörs ej av gallringsföreskrifter.

A.9 EU-reglering

Inga tvingande EU-direktiv finns.

A.10 Syfte och historik

Syftet är att kartlägga den disponibla inkomstens fördelning bland olika hushåll samt belysa inkomststrukturen. Uppgifter från undersökningen finns för åren

1975, 1978 samt för varje år från 1980 till 2003. För vissa år kan förmögenhetsfördelningen bland hushållen beskrivas. Fr.o.m. 2003 års undersökning redovisas boendestatistik i HEK. Det ersätter hushållsdelen i Bostads- och hyresundersökningen (BHU) som lagts ner.

A.11 Statistikanvändning

Undersökningen används framförallt av departement, statliga myndigheter, utredningar, intresseorganisationer, forskningsinstitutioner, nyhetsmedia och privatpersoner för att belysa inkomstfördelningen för hushåll och individer. HEK utgör basmaterial i SCB:s mikrosimuleringsmodell FASIT. I FASIT-modellen är det möjligt att simulera budget- och fördelningseffekter av ändringar i skatte- och bidragssystem.

A.12 Uppläggning och genomförande

HEK är en urvalsundersökning som genomförs varje år. Populationen består av samtliga hushåll och individer som var folkbokförda i landet någon gång under undersökningsåret (inkomståret). Som urvalsram används Registret över totalbefolkningen (RTB). Urvalet utgörs av individer som är 18 år eller äldre. Både urvalspersonen och de personer som tillhör hans/hennes hushåll ingår i undersökningen. Urvalstorleken har under åren varierat mellan ca 10 000 och ca 19 000 hushåll. Från och med inkomståret 2000 samordnas urvalet med SCB:s Longitudinella Inkomstdatabas (LINDA). Urvalstorleken år 2003 var 17 600 hushåll. Genom samordningen med LINDA ges möjlighet att följa urvalspersonerna och deras hushåll över flera år.

Datainsamlingen sker genom en telefonintervju och genom insamling av uppgifter från administrativa register. För individer som under inkomståret redovisat kapitalvinster/-förluster vid försäljning av t.ex. värdepapper och fastigheter görs sedan 1995 datainsamling via självdeklarationer.

Vid intervjun, som genomförs under januari-april året efter inkomståret, ställs frågor om hushållets sammansättning, uppgifter om boende och boendeutgifter. För individerna i hushållet ställs också frågor om sysselsättning, arbetstid, yrke, barnomsorg, utgifter för tandvård, läkemedel och sjukvård.

Uppgifter om inkomster, ersättningar, bidrag och skatter m.m. samlas in från Skatteverket, Försäkringskassan (tidigare RFV), Centrala studiestödsnämnden, kommunerna m.fl. administrativa register. För beräkning av inkomst från näringsverksamhet, olika intäkts- och kostnadsposter för näringsidkare m.m. har uppgifter från standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) använts.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Den publicerade boendestatistiken från HEK kommer att utvecklas. Från undersökningsår 2004 planeras ett SM att publiceras. Framställningstiden för boendestatistiken ska förkortas till att vara cirka 1 år efter undersökningsårets slut.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De statistiska storheter som skattas är i första hand den disponibla inkomsten och inkomststrukturen för olika typer av hushåll. För att göra hushållens disponibla inkomster jämförbara används en konsumtionsenhetsskala som tar hänsyn till hushållets sammansättning. Indelning görs efter hushållstyp.

För individer redovisas bl.a. arbetsinkomst, skatt. Indelning görs i första hand efter ålder, kön, socioekonomisk indelning.

Undersökningen redovisar medianer, medelvärden och antalsskattningar. För att mäta inkomst- och förmögenhetsfördelningen beräknas bl.a. Gini-koefficienten. Redovisning görs också efter decilgrupper.

När det gäller boendestatistiken redovisas indelningen av individer och hushåll främst efter upplåtelseform och hustyp. De statistiska storheterna som skattas förutom antal och andelar är bland annat boendeutgift, disponibel inkomst i kombination med boendeutgift samt mått på trångboddhet.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av samtliga individer som varit folkbokförda i Sverige någon gång under inkomståret samt deras hushåll. Personer som är tillfälligt borta, men som förväntas återkomma ingår i hushållet. Barn som bor lika mycket hos båda föräldrarna räknas med om de är folkbokförda i det aktuella hushållet. Den huvudsakliga redovisningen görs för de individer/hushåll som var folkbokförda i Sverige både den 1 januari och den 31 december inkomståret. Skälet är att årsinkomster redovisas i statistiken. Institutionshushåll ingår inte heller i redovisningen. Deras inkomst- och utgiftsförhållanden är inte jämförbara med övriga hushåll.

De hushållsbegrepp som redovisas är kosthushåll och familjeenheter. Kosthushåll är huvudbegreppet och kan redovisas fr.o.m. 1991 års undersökning. För redovisning över en längre tidsperiod, från 1975, används familjeenheter. Kosthushållet utgörs av alla personer som bodde i samma bostad och som hade gemensam "hushållning". Familjeenheten omfattar en eller två vuxna som är gifta/sammanboende samt ev. barn under 18 år. Ett hemmavarande barn 18 år eller äldre bildar en egen familjeenhet. Ett kosthushåll kan bestå av flera familjeenheter.

När utgift för boendet redovisas beräknas den utifrån en delmängd av hushåll i populationen. Detta för att tillförlitlighet och jämförbarhet ska bli så bra som möjligt samt att utgifterna ska vara rena boendeutgifter och inte inkludera annat. Till boendeutgiftspopulationen räknas ett hushåll som bor i ägt småhus, bostadsrätt eller hyresrätt. För att det ägda småhuset ska ingå måste det dessutom vara ett enfamiljshus, hushållet ska ha bott där under hela undersökningsåret, samtliga ägare till huset ska tillhöra hushållet och ingen del av huset ska ingå i rörelseverksamhet. Bostadsrättslägenheter där hushållet inte har bott under hela undersökningsåret exkluderas. Detsamma gäller för kategoriboende som upplåts med såväl bostadsrätt som hyresrätt. Hyresrättslägenheter ingår inte ifall att hushållet har 2:a hands kontrakt på lägenheten.

1.1.2 Variabler

De viktigaste variablerna i HEK kan delas in i bakgrunds-/klassificeringsvariabler, inkomstvariabler, skatte- och avdragsvariabler samt boendevariabler. Nedan redovisas några av de viktigaste variablerna i undersökningen:

Bakgrunds- och klassificeringsvariabler

De viktigaste bakgrunds- och klassificeringsvariablerna är hushållstyp (kosthushåll och familjeenhet), ålder, kön, sysselsättningsgrad, socioekonomisk indelning. I boendestatistiken är dessutom upplåtelseform och hustyp viktiga klassificeringsvariabler. Kön och ålder hämtas från urvalsramen RTB (SCB:s register över totalbefolkningen). Övriga variabler härleds med hjälp av uppgifter från intervjun och administrativa register.

Inkomstvariabler

Ett stort antal inkomstvariabler härleds från administrativa register. Det gäller löneinkomst, näringsinkomst, sammanräknad förvärvsinkomst och arbetsinkomst som är inkomster kopplade till förvärvsarbete.

Inkomst av kapital är summan av ränta, utdelning och kapitalvinst.

Faktorinkomst är summan av löneinkomst, näringsinkomst, inkomst från fåmansföretag och inkomst av kapital. Disponibel inkomst är huvudinkomstbegrepp vid redovisning av inkomstfördelningen. Disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar.

Förutom de skapade inkomstvariablerna finns variabler inom olika transfereringsområden.

Ersättningar i samband med sjukdom

Sjukpenning, havandeskapspenning, rehabiliteringsersättning m.m.

Sjuk- och aktivitetsersättning

Ersätter från och med 2003 förmånerna förtidspension och sjukbidrag.

Pensioner och livräntor

Pension, delpension, livränta m.m.

Familjestöd

Bostadsbidrag, socialbidrag, underhållsbidrag, barnbidrag, föräldrapenning m.m.

Studiestöd

Studiemedel (lån och bidrag), studiebidrag, vuxenstudiestöd, utbildningsbidrag för doktorander m.m.

Arbetsmarknadsstöd

Dagpenning vid arbetslöshet, kontant arbetsmarknadsstöd, ALU-ersättning, övriga utbildningsbidrag m.m.

Ersättning i samband med militärtjänst

Dagersättning och uttryckningsbidrag i samband med värnpliktig grundutbildning m.m.

Övriga positiva transfereringar

Vårdbidrag, närstående penning, dagpenning vid repetitionsutbildning och civilförsvarsutbildning m.m.

Skatte- och avdragsvariabler

Skatte- och avdragsvariabler hämtas från administrativa register (taxeringsuppgifter från Skatteverket). Det gäller statlig och kommunal inkomstskatt på förvärvsinkomster, kapitalskatt, förmögenhetsskatt, fastighetsskatt, slutlig skatt. Dessutom finns uppgift om allmänna egenavgifter och egenavgifter för företagare.

I undersökningen finns också variabler som används vid beräkning av skatt, t.ex. underlag för fastighetsskatt, pensionsavgifter, sjukförsäkringsavgifter, grundavdrag, skuldräntor, särskilt grundavdrag, kapitalförluster, allmänna avdrag.

Boendevariabler

Boendevariablerna, som till största delen grundar sig på uppgifter från intervjun, svarar på frågan hur man bor med hjälp av variabler som upplåtelseform, hustyp och trångboddhet. De ger också svar på frågan hur mycket man betalar för att bo. Viktiga redovisningsvariabler är boendeavgift, konsumtionsutrymme efter att boendet är betalt samt boendeavgift i procent av disponibel inkomst.

1.1.3 Statistiska mått

Följande skattningar avseende individer och hushåll redovisas: medelvärde, median, totalsumma, antalsskattningar och Gini-koefficient. Gini-koefficienten

används för att redovisa ojämnheten i inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Om variabeln i fråga inte antar några negativa värden kommer Gini-koefficienten att anta ett värde mellan 0 och 1. Inkomst och nettoförmögenhet är i vissa fall negativa. Detta leder till att GINI-koefficienten kan anta vilket värde som helst, både positivt och negativt. Ett högt värde visar dock alltid på större ojämnhet än ett lågt värde. För medelvärden, antalsskattningar, median och Gini-koefficient beräknas urvalsosäkerheten med hjälp av 95 procentiga konfidensintervall.

1.1.4 Redovisningsgrupper

I inkomststatistiken skattas de statistiska målstorheterna för ett flertal redovisningsgrupper, framförallt bestämda av hushållstyp, kön och ålder. Andra möjliga indelningar är efter arbetstid under året, förvärvsarbetande/ej förvärvsarbetande, socioekonomisk indelning, företagare, födelseland samt efter olika fraktilindelningar (t.ex. decilgrupper).

I den officiella publiceringen görs ingen redovisning på regional nivå. I den registerbaserade inkomststatistiken (se "Inkomststatistik – totalräknad", Beskrivning av statistiken) redovisas däremot, för individer, statistik för kommuner.

I boendestatistiken avgränsas viktiga redovisningsgrupper bland annat av upplåtelseform, hustyp, hushållstyp och region.

1.1.5 Referenstider

Hushållets sammansättning avser förhållandet den 31/12 inkomståret. För övriga uppgifter som ingår i undersökningen utgörs referensperioden i allmänhet av inkomståret.

1.2 Fullständighet

De inkomstuppgifter som finns i undersökningen samlas in från olika typer av register. Det innebär att exempelvis "svarta" inkomster saknas i statistiken. Överföringar mellan hushåll saknas också, t.ex. ekonomiskt stöd som vissa föräldrar ger sina vuxna barn. Ungdomarnas verkliga ekonomiska standard underskattas därmed i statistiken.

När utgift för boendet redovisas beräknas den utifrån en delmängd av hushåll för vilka man kan mäta en relevant boendeutgift. Statistiken ger därför inte en fullständig bild av svenska hushålls boendeekonomi.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Liksom alla statistiska undersökningar är undersökningen om Hushållens ekonomi behäftad med viss osäkerhet. I avsnitt 2.2 görs en genomgång av HEK:s felkällor och deras konsekvenser. De felkällor som kan ha störst påverkan på resultaten är urvalsfelet, bortfallsfelet och mätfelet. Konfidensintervall, ett mått på urvalsfelet, beräknas och för stora redovisningsgrupper är intervallen små. För personer med extremt låga eller höga inkomster är osäkerheten i beräkningarna större. Eftersom de flesta variabler bygger på uppgifter från administrativa register så finns inget bortfall för dessa variabler. Bortfallet påverkar dock en del av de klassningsvariabler som skapas med hjälp av uppgifter från intervjun. Det gäller främst variablerna hushållstyp och socioekonomisk indelning. Mätfelet är störst i uppgifterna som hämtas från telefonintervjun. Det gäller främst de frågor som avser arbetstid och olika utgifter för hela året. Det är svårt att uppskatta storleken av mätfelet. Täckningsfel har troligen liten påverkan på undersökningens resultat. Felen

varierar dock för olika variabler.

2.2 Osäkerhetskällor

De felkällor som man brukar redovisa är urval, ramtäckning, mätning, svartsbortfall, bearbetning och modellantaganden. Som nämndes under punkt 2.1 är det urval, bortfall och mätning som utgör de största felkällorna.

2.2.1 Urval

HEK är en urvalsundersökning. Urvalsstorleken har under åren varierat mellan ca 10 000 och 19 300 (1997) hushåll. Som urvalsram används RTB (Registret över totalbefolkningen). Alla individer som är 18 år eller äldre och som finns i RTB vid urvalstillfället har chans att bli dragna. Urvalet är ett s.k. nätverksurval och stratifierat. Stratifieringen har varierat över åren. Gruppen 75- år är över-representerad i urvalet eftersom särskild redovisning görs för de allra äldsta. Eftersom det är ett urval av befolkningen som ingår i undersökningen kan det bli viss osäkerhet när man redovisar variabler som är extremt snedfördelade, t.ex. kapitalvinst. Det påverkar också osäkerheten för variabler där kapitalvinst ingår.

2.2.2 Ramtäckning

I de fall urvalsramen inte motsvarar den avsedda populationen uppstår täckningsfel. De brister som finns när det gäller urvalsramens täckning av målpopulationen är små. Övertäckningen var drygt 1 procent i HEK2003. I övertäckningen ingår de som har mycket låga eller ofullständiga inkomst-, bidrags- eller taxeringsuppgifter. Den undertäckning som förekommer förklaras främst av det glapp i tid som finns mellan urvalsdragning och referenstidpunkt, vilket betyder att vi saknar information om de individer som ej fanns i RTB vid urvalstillfället men som tillkommit fram till den 31/12 inkomståret. Detta problem är störst i bortfallet. För svarande i intervjun finns uppgift om vilka som tillkommit till hushållet efter urvalsdragningen. Eftersom urvalet dras av personer som är 18 år och äldre utgör personer upp till 17 år som flyttat hemifrån undertäckningen. Tillfälligt utflyttade barn (exempelvis för studier) ingår dock i föräldrarnas hushåll och därmed i urvalsramen. Undertäckningen bedöms vara liten.

2.2.3 Mätning

Mätfel är skillnaden mellan observerat och sant värde i en variabel för ett urvalsobjekt.

Uppgifter samlas in genom telefonintervjuer, från administrativa register och genom manuell överföring av uppgifter från självdeklarationen.

Intervju

Intervjuerna genomförs med datorstöd. Intervjuerna genomförs under det första kvartalet året efter inkomståret. Frågor om hushållets sammansättning och boendeform avser förhållandet den 31/12 inkomståret, medan övriga frågor gäller hela inkomståret. Vissa frågor ställs för alla individer i hushållet. Det innebär att en stor del av frågorna besvaras i en s.k. indirekt intervju. Exempel på felkällor i intervjun är att uppgiftslämnaren kan missförstå frågorna eller att svaret registreras felaktigt. För att minimera dessa felkällor finns kontroller inbyggda i intervjun. Den största felkällan är minnesfele eftersom de flesta frågor avser förhållanden minst 12 månader bakåt i tiden. Frågor om utgifter för tandvård, sjukvård och läkemedel kan också vara svåra att besvara eftersom högkostnadsskydd, rabattsystem m.m. påverkar utgifterna. För att försöka minska risken för minnesfel finns ett utdrag av frågorna i informationsbrevet. Hushållet har då möjlighet att förbereda sig genom att ta fram uppgifter innan

intervjun genomförs.

Administrativa register

De administrativa registren är i första hand till för administrativa ändamål och svarar därmed inte alltid mot statistikens behov. Ett exempel på detta är hushållets sammansättning. I telefonintervjun frågar vi efter hushållets medlemmar och kan på så vis skapa ett hushåll kring urvalspersonen. För bortfallet används uppgifter från RTB (Registret över totalbefolkningen). I RTB-familjen ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), barn oavsett ålder samt sammanboende som har gemensamma barn. RTB-familjen kan bestå av maximalt två generationer. För sammanboende par utan gemensamma barn finns inga uppgifter för att skapa korrekta hushåll. Därmed sker en överskattning av andelen hushåll som består av ensamstående och ensamstående med barn.

För att kontrollera kvaliteten på andra viktiga variabler görs en avstämning mellan olika register. Kvaliteten på uppgifterna i de administrativa registren har blivit bättre under senare år.

Överföring från självdeklarationen

Vid den manuella överföringen av uppgifter från självdeklarationen (för de individer som har kapitalvinst eller kapitalförlust) kan fel uppstå vid överföringen av uppgifterna. Det kan också finnas fel som uppstått när skattemyndigheten rättar deklarationen. Skattemyndigheten rättar de uppgifter som är underlag för taxeringen men inte de detaljerade uppgifterna. För att minska risken för fel görs kontroller där de överförda uppgifterna stäms av mot de slutliga taxeringsuppgifterna (bl.a. summeringskontroller).

2.2.4 Svartsbortfall

Bortfallsfel beror på att mätvärden saknas för vissa enheter och kan ha snedvridande effekt på resultaten.

Svartsbortfallet i HEK2003 var 29 procent. Andelen som avböjde medverkan var 13,3 procent, andelen ej anträffade 11,8 procent och andelen med förhindrad medverkan 3,8 procent. I bortfallet är följande grupper överrepresenterade: De som saknar löneinkomst, socialbidragstagare, de som invandrat till Sverige från länder utanför Norden. Bland de svarande är barnfamiljerna något överrepresenterade. I avsnitt 2.2.5 beskrivs hur den informationen används till att reducera bortfallsfelet.

Svartsbortfallet i HEK har ökat under 1990-talet. Bortfallet har dock varierat mellan åren. De år då urvalet varit stort har bortfallet varit högre. I samband med att målpopulationen utökades till att omfatta äldre personer som bor i s.k. särskilt boende (boende på institution) höjdes bortfallsnivån eftersom det är en svår grupp att nå för intervju.

2.2.5 Bearbetning

Ett omfattande gransknings- och rättningsarbete utförs. För intervjun genomförs kontroller i samband med intervjun och efter avslutad intervju, logiska kontroller och värdekontroller. Trots detta förekommer fel i materialet. Exempelvis är sysselsättningsnivån under året svår att mäta. Automatisk kodning av socioekonomisk grupp görs. Ca 70 procent kodas på detta sätt. Övriga 30 procent kodas manuellt.

De variabler som är hämtade från olika myndigheters register håller numera god kvalitet.

Vid skapande av variabler kan fel uppstå. Omfattande kontroller görs där de skapade variablerna bl.a. stäms av mot uppgifterna från de administrativa registren.

Två olika skattningsförfaranden används i HEK, ett där endast svarande i intervjun ingår och ett där hela urvalet tas med i beräkningarna. När endast de svarande ingår används hjälpinformation från administrativa register i skattningsförfarandet för att kompensera för bortfallet, s.k. kalibrering. Vi räknar med att detta kraftigt reducerar den snedvridande effekt som bortfallet har. Vid redovisning av uppgifter som helt bygger på intervjusvar används detta skattningsförfarande. Vid redovisning av variabler som finns i administrativa register används ingen hjälpinformation. Detta gäller också för redovisning av hushållstyper. Eftersom intervjubortfallet då ersätts med registeruppgifter för hushållssammansättningen (se under 2.2.3) överskattas antalet ensamboende och ensamstående med barn.

2.2.6 Modellantaganden

För barnomsorgsutgift och arbetstid görs vissa modellantaganden.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

För medelvärdes-, antalsskattningar, median och Gini-koefficient redovisas osäkerheten med ett konfidensintervall som bildas av skattningen $\pm$ felmarginalen. Konfidensintervallet innehåller det sanna populationsvärdet med 95 procent säkerhet.

I inkomstfördelning används ofta redovisning i fraktiler (median, kvartiler och percentiler).

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Uppgiftsinsamling och publicering görs årligen.

3.2 Framställningstid

För inkomststatistiken är framställningstiden cirka 1 år och 4 månader efter inkomstårets slut. För HEK2003 redovisades preliminär inkomststatistik ca 11 månader efter undersökningsperiodens slut.

Boendestatistiken för år 2003 publicerades 1 år och 9 månader efter undersökningsårets slut. Dock planeras framställningstiden för boendestatistiken för år 2004 till att vara cirka 1 år.

3.3 Punktlighet

Publicering vad gäller inkomststatistiken följer publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik. Normalt sker publiceringen i maj andra året efter inkomståret.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Mellan åren 1975 och 1989 är jämförbarheten god vad gäller inkomstmått. Detsamma gäller för åren 1991 och framåt. Skattereformen 1990/91 påverkade dock jämförbarheten mellan tidsperioden före respektive efter reformen. Genom skattereformen blev tidigare skattefria inkomster skattepliktiga. De inkomster som påverkades av reformen var lön, ränta och utdelning, kapitalvinst, faktorinkomst, disponibel inkomst, arbetsinkomst, summa skattepliktiga inkomster, inkomst/underskott av kapital, taxerad förvärvsinkomst, taxerad inkomst av kapital, beskattningsbar förvärvsinkomst och beskattningsbar inkomst av kapital. Jämförbarheten försvåras också av att gamla taxeringsbegrepp ersattes av nya. För att förbättra jämförbarheten har SCB för

åren 1989 och 1990 gjort uppskattningar av skattereformens effekter på inkomstbegreppen, dvs. för åren 1989 och 1990 finns förutom de ordinarie uppgifterna också uppgifter beräknade enligt 1991 års skatteregler.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Två olika skattningsförfaranden används i HEK, ett där endast svarande i intervjun ingår och ett där hela urvalet tas med i beräkningarna. När hela urvalet, det vill säga även bortfallet tas med görs en viss överskattning av andelen ensamboende och ensamstående med barn. Eftersom inkomsterna för dessa grupper oftast är lägre än för andra hushåll kan det innebära att inkomstspridningen överskattas.

Internationell statistik produceras inom boendeområdet, särskilt när det gäller hur folk bor (trångboddhet, upplåtelseform, antal rum), bland annat av enskilda länder men även av internationella organ som exempelvis Eurostat och FN. Skillnader finns när det gäller definitioner och undersökningsmetoder. Jämförelser mellan länder och undersökningar bör därför göras med försiktighet.

GINI-koefficienten kan vara svår att jämföra mellan olika länder. Det beror på att negativa värden behandlas olika.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Vid jämförelser med annan statistik för hushåll bör man vara uppmärksam på hur hushållet är definierat. Fr.o.m. HEK 1991 redovisas uppgifter för både kosthushåll och familjeenheter (se under 1.1.1 Objekt och population). Det kan finnas skillnader i populationsavgränsning mellan olika typer av individ- och hushållsstatistik. Inkomstbegreppen kan också vara definierade på olika sätt, t.ex. disponibel inkomst. I samband med att boendeutgiften redovisas definieras disponibel inkomst på ett sätt som skiljer sig från den övriga inkomststatistiken som redovisas från HEK. I boendeutgiftssammanhang ses fastighetsskatten som en post som ökar boendeutgiften och minskar därför inte den disponibla inkomsten. Ränta till följd av lån på bostaden samt tomträttsavgäld är avdragsgilla i självdeklarationen, vilket medför en skattereduktion. I boendeutgiftssammanhang räknas denna skattereduktion som en boendeutgiftsminskning och ingår därför inte i den disponibla inkomsten.

Boendestatistiken från HEK kan sammanvändas med Undersökning av levnadsförhållanden, ULF, som bland annat visar befolkningens boendeförhållanden. Vart åttonde år görs dessutom en fördjupning inom boendeområdet. Fördjupningen genomfördes senast för år 1999.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Undersökningen publiceras årligen i SM (Statistiska meddelanden), serie HE21. Den senaste rapporten vad gäller inkomststatistiken från 2003 års undersökning har beställningsnummer HE SM 0501 och kan beställas från SCB, Publikationstjänsten, telefon 019-17 68 00. SM:et finns också på SCB:s hemsida i både html- och pdf-format för kostnadsfri åtkomst och utskrift, under Publikationer på sidan: <http://www.scb.se/HE0103>.

Inför publiceringen av SM släpps också ett pressmeddelande som återfinns på SCB:s hemsida, www.scb.se/press/pressinfo.asp.

På SCB:s hemsida återfinns också resultat från undersökningen redovisade i form av ett antal tabeller. Du hittar dem under Hushållens ekonomi; Inkomster och inkomstfördelning.

Boendestatistiken för år 2003 redovisas i form av Efterfrågade tabeller på SCB:s

hemsida samt ett pressmeddelande.

HEK utgör basmaterial i SCB:s mikrosimuleringsmodell FASIT. FASIT är ett verktyg för att simulera budget- och fördelningseffekter av tänkta regelförändringar i t.ex. skatte- och bidragssystemen. Tillgång till FASIT får man genom ett abonnemang.

5.2 Presentation

Framgår av publiceringen.

5.3 Dokumentation

HEK är dokumenterad i form av beskrivningar över registerinnehåll, variabelinnehåll samt definitioner av begrepp och variabler. Frågorna i intervjun finns också dokumenterade.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på uppdragsbasis specialbearbetningar av undersökningens samtliga årgångar. Efter särskild prövning kan forskare och utredare få tillgång till avidentifierade mikrodata för egna bearbetningar. Detsamma gäller också för tillgång till avidentifierade mikrodata i mikrosimuleringsmodellen FASIT.

5.5 Upplysningstjänster

SCB:s enhet för Inkomster och boende ansvarar för undersökningen om Hushållens ekonomi (HEK)/Inkomstfördelningsundersökningen, den registerbaserade inkomststatistiken (IoT) samt den urvalsbaserade longitudinella individdatabasen (LINDA).

Frågor om HEK besvaras av Agneta Sandqvist och Petter Lundberg. Frågor om den registerbaserade inkomststatistiken på regional nivå besvaras av Erik Liljegren och Petter Lundberg. Samtliga nås på telefon 019-17 6000.

2005-09-30

